

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Tworzenie i odmiana czasu przyszłego strony czynnej. Charakterystyka wyroczni i wróżb w świecie starożytnym.

Klasa / czas trwania zajęć

klasa I / 2 godziny lekcyjne

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; uświadomienie wpływu antyku na kształtowanie się języków i kultury nowożytnej; wdrażanie uczniów, zwłaszcza ze SPE, do aktywnego i konstruktywnego działania
- **szczegółowe:** uczeń odmienia i tłumaczy czasowniki koniugacji I-IV oraz słowo posiłkowe *esse* ze złoženiami w *indicativus futuri I activi*; podaje podstawowe informacje nt. wyroczni i wróżb w świecie starożytnym oraz ich recepcji w kulturze współczesnej; tłumaczy tekst *Orācŭlum*; formułuje proste wypowiedzi w języku łacińskim

Metody

słowne: wyjaśnienie; aktywizujące: dedukcyjna, drama; oglądowe: pokaz; inne: gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, bezpośrednia, kognitywna, waloryzacyjna, korzystania z materiałów źródłowych (tekst, słownik).

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik)
2. strona internetowa:- wyrocznie w starożytności
3. film *Matrix*, produkcja studia Warner Bros. i Village Roadshow Pictures, 1999, reż. Lilly Wachowski, Lana Wachowski
4. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>>| [dostęp 7 czerwca 2019]
5. wydruki zawierające ćwiczenia oraz tekst *Orācŭlum*

Opis przebiegu zajęć

Nauczyciel rozpoczyna lekcję zapisując na tablicy słowo futurum. Uczniowie tłumaczą pojęcie, bazują na znajomości terminologii gramatycznej języków nowożytnych. Ćwiczenie wprowadzające *indicativus futuri I activi*: każdy uczeń po kolei podaje w języku łacińskim wybrany przez siebie czasownik w dowolnej formie osobowej czasu teraźniejszego. Nauczyciel odpowiada używając tego samego czasownika z zachowaniem podanej formy, ale zmieniając czas na przyszły. Czasowniki

w futurum zapisywane są na tablicy. Następnie uzupełniany jest pełny paradygmat odmiany, po czym chętni uczniowie formułują sposób tworzenia *indicativus futuri I activi*. Nauczyciel zleca wykonanie krótkiego ćwiczenia doskonalącego odmianę czasowników w futurum. Aranżuje dyskusję nt. wróżb i wyroczni w świecie starożytnym, uzupełniając treść ikonografią. Ciekawostką dopełniającą będzie wyświetlenie pięciominutowego fragmentu filmu *Matrix*, ukazującego wizytę bohatera Neo u wyroczni, nad drzwiami której widnieje napis *Nosce te ipsum*. Warto wskazać uczniom jego genezę (*γνώθι σεαυτόν* nad wejściem do wyroczni delfickiej). Za utrwalenie posłuży tłumaczenie tekstu *Orācūlum* (zał. 1). Kiedy nauczyciel ma pewność, że uczniowie rozumieli tekst, zleca czytanie z podziałem na role. Zajęcia kończą się zabawą dydaktyczną. Uczniowie siadają w kręgu, zaś nauczyciel w roli wyroczni zajmuje miejsce pośrodku. Uczniowie indywidualnie bądź w parach zadają po łacinie krótkie pytanie dotyczące przyszłości. Nauczyciel odpowiada również w języku łacińskim. Aby ułatwić pracę, można zapisać na tablicy pomocne zwroty. Po zakończeniu zabawy następuje krótkie podsumowanie oraz zadanie pracy domowej (zał. 2).

Zał. 1 *Orācūlum*. Iulia orācūlum vīsitat et rogat: Fāta mea futūra cognōscere volō. Marītumne habēbō? Beāta erō? Orācūlum respōndet: Exspēcta, puella! Mox multa tibi narrābō. Puella sedet et audit. Orācūlum dīcit: Vestem novam induēs et capillōs pulchrē cōmes. Māter tē ad spōnsum dēdūcet, pater vōs salūtābit et manus vestrās iunget. Iulia: Narrā mihi dē marītō meō! Eritne rōbustus et altus? Amābitne mē? Orācūlum: Videō virum validum, quī tē trans līmen portābit. Iulia: O mē felīcem... Orācūlum: Nōlī interrumpere! Impatientiā tuā omnia delēs! Nihil vidēbō. Iulia: Fortāsse melius erit, si plūra dē fātīs meis futūrīs nōn cognoscā...

Zał. 2 I. Zadania obowiązkowe: Zad.1 Nie zmieniając osoby i liczby napisz podane czasowniki w *indicativus futuri I activi*: a) visitatis; b) cognoscit; c) audio; d) salutamus; e) respondes; f) sunt. Zad. 2. Napisz tłumaczenie słowa wyrocznia w czterech dowolnych językach nowożytnych. II. Zadanie dla chętnych: Napisz w języku łacińskim pięć zdań z użyciem *indicativus futuri I activi* dotyczących Twoich planów na przyszłość.

Komentarz metodyczny

Podczas zajęć osiągnąć są cele podstawy programowej: I,1 h, 3-7, 8 h, n- s; II 6 b; 13 c; III 1-5 oraz kształtowane kompetencje komunikacji w języku ojczystym i językach obcych. Dobór metod (dedukcyjna, bezpośrednia) i form (grupowa) oraz środków nauczania (multimedia) ma na uwadze kształtowanie u uczniów umiejętności i postaw przydatnych na rynku pracy. Ponadto metody aktywizujące (np. polisensoryczna drama) ułatwiają uczniom, nie tylko ze SPE, lepsze zapamiętanie

materiału. Działania te wpisują się w konstruktywistyczną koncepcję kształcenia, na której opiera się niniejszy program. Praca w parach przy wykonywaniu ćwiczeń lekcyjnych zaangażuje uczniów słabszych. Przy tej formie pracy, jak również przy zabawie dydaktycznej należy pamiętać o właściwej aranżacji sali (ustawienie stolików). Dla uczniów zainteresowanych przedmiotem przeznaczone jest drugie zadanie pracy domowej. Drugą jednostkę lekcyjną można rozpocząć krótką pracą pisemną kontrolującą zakres przyswojonej wiedzy. Alternatywny sposób oceniania został opisany w rozdziale programu pt. *Kontrola i ocena pracy uczniów*.